

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 08-50808098

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen som avser Stockholms stads program för mänskliga rättigheter. Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Eftersom de mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara har arbetet samlats i ett föreslaget program; Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna. Programmet ska ge vägledning till stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningen tycker att det föreslagna program *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* är bra och det är positivt att antalet program i staden minskar. Förvaltningen saknar en fördjupning i arbetet kring ålderism, ett hinder som kan påverka ett hälsosamt åldrande. Programmet nämner lika rättigheter för äldre ett par gånger då det listas olika grunder för mänskliga rättigheter, men dessa fördjupas inte på samma sätt som för andra grupper.

Bakgrund

En remiss har inkommit från kommunstyrelsen som avser Stockholms stads program för mänskliga rättigheter. Inom staden är samtliga bolag, stadsdels- och facknämnder remissinstanser. Externa remissinstanser är ett antal människorättsorganisationer, till exempel Civil Right Defenders, Human Right Watch och Institutet för mänskliga rättigheter, därutöver är bl a Länsstyrelsen Stockholm, Svenska FN-förbundet, Rädda Barnen, PRO och Funktionsrätt Stockholms stad remissinstanser.

Sista dag för remissvar är 3 oktober.

Ärendet

Stockholms stad har haft flera olika program för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Eftersom de mänskliga rättigheterna är ömsesidigt samverkande och odelbara har arbetet samlats i ett föreslaget program; Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet). Detta innebär också att rättigheterna utgör delar av samma helhet och att ingen enskild rättighet kan anses vara viktigare än någon annan. Det kommer tas fram ett antal handlingsprogram till MR-programmet som stöd i arbetet. MR-programmet omfattar även arbetet med nationella minoriteters rättigheter.

De av stadens tidigare framtagna program som ersätts med MR-programmet är:

- Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck (dnr 171-116/2017)
- Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 (dnr 171-1526/2016)
- Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 (dnr 434-21/2017)
- Strategi för romsk inkludering 2018-2022 (dnr KS 2018/000070)

MR-programmets mål är att Stockholms stad är en öppen och jämlik stad, fri från alla former av diskriminering och rasism. Vidare ska programmet ge vägledning till stadens samtliga nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Fokusområden för programmet

MR-programmet innehåller tre fokusområden som tillsammans utgör grundläggande förutsättningar för att staden ska kunna bidra till jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare och säkerställa att de mänskliga rättigheterna efterlevs i stadens verksamheter:

- *Kunskap och information*

Stadens verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter med särskilt fokus på att förebygga och motverka diskriminering och rasism, tillgodose barns rättigheter, hbtqi-personers rättigheter, jämställdhet, nationella minoriteters rättigheter och rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Med kunskap avses dels att det i verksamheterna säkerställs att medarbetarna har kunskap, exempelvis genom utbildningsinsatser och dels att verksamheterna använder relevant statistik och rapporter som bidrar med kunskap om hur skillnader i

levnadsvillkor ser ut för olika grupper i staden. Information avser exempelvis att staden kan behöva att informera stockholmarna om de rättigheter som de har och hur staden arbetar för att säkerställa dessa.

- *Välfärd och service*

Ett likvärdigt och respektfullt bemötande där stockholmarna behandlas respektfullt och utifrån sina förutsättningar och behov, är centralt för att tillgodose de mänskliga rättigheterna i verksamheterna. Verksamheterna ska skapa lösningar med universell utformning, vilket innebär att produkter, miljöer och tjänster ska utformas för att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning, exempelvis byggd miljö eller allmänna platser samt informationstjänster. Verksamheterna ska även anpassas till särskilda gruppers behov och förutsättningar samt åtgärda brister i tillgängligheten.

- *Delaktighet och inflytande*

Verksamheterna ska erbjuda stockholmarna möjlighet till delaktighet och inflytande, särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför. Stockholmarnas möjlighet till inflytande och delaktighet är viktiga för att skapa tillit och förtroende för det demokratiska systemet och stadens verksamheter och för att inkludera invånarnas kunskap och erfarenhet i stadens utvecklingsarbete och i omställningen till ett hållbart samhälle. Ett av stadens gemensamma förhållningssätt är stockholmarnas fokus, som innebär att anta målgruppernas perspektiv för att få en förståelse för deras uttalade och outtalade behov. Genom att arbeta med olika former för delaktighet och inflytande, exempelvis medborgardialoger, samt att utveckla processerna och arbetssätten kring dessa för att inkludera grupper som inte alltid gör sina röster hörda, stärks de mänskliga rättigheterna i staden.

Arbetet med mänskliga rättigheter

Alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för att säkerställa de mänskliga rättigheterna i sina verksamheter. För att uppnå jämlika levnadsvillkor för alla stockholmarna ska staden även arbeta med sex handlingsplaner:

- Att motverka rasism
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- Ett jämställt Stockholm
- Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck
- Romsk inkludering

En central metod för genomförandet för att säkerställa de mänskliga rättigheterna är att utveckla ett rättighetsbaserat arbetssätt, som

handlar om att skapa förändring genom att stärka människors egenmakt. Arbets sättet utgår från att alla stockholmare som stadens verksamheter kommer i kontakt med, har rättigheter.

Följande är centrala steg för ett rättighetsbaserat arbets sätt:

1. Identifiera de mänskliga rättigheter som det aktuella verksamhetsområdet ska tillgodose
2. Identifiera villkor och förutsättningar för individer och grupper som berörs av verksamheten
3. Vad kan verksamheten göra för att se till att rättigheterna respekteras, verksamheten utvecklas och anpassas för att passa alla stockholmare och hur kan diskriminering förebyggas och motverkas

Arbetet med mänskliga rättigheter ska vara systematiskt och sammanhållet och utgå från stadens ordinarie ledningssystem och processer, kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor och tillgång till de mänskliga rättigheterna. I samband med verksamhetsplaneringen ska exempelvis arbetet med de mänskliga rättigheterna vara tvärspektoriella och handla om att göra skillnad i människors vardag och anpassas och utformas med särskild hänsyn till de grupper som har svårast att få sina rättigheter tillgodosedda. Kommunstyrelsen ansvarar för den övergripande samordningen, uppföljningen och vid behov tydliggöra stadens prioriteringar i arbetet.

En modell som stöd för arbetet med de mänskliga rättigheterna har tagits fram av stadsledningskontoret. Modellen är i form av en trappa som beskriver olika steg i arbetet och som hjälp för att bedöma och följa upp en verksamhets arbete och förstå vad som är nästa steg i utvecklingsarbetet.

Avgränsning

Eftersom det i staden finns många framtagna program som tangerar Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna, innebär detta att MR-programmet avgränsas i relation till andra program, såsom exempelvis

- Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning (behandlar rättigheter för personer med funktionsnedsättning)
- Handlingsplan för en äldrevänlig stad (tydliggör stadens ambitioner för att leva upp till äldre personers mänskliga rättigheter)
- Stockholms stads kvalitetsprogram (beskriver stadens arbete för ökad kvalitet i verksamheterna)
- Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution,

människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld
oberoende relation (behandlar central del av
jämnställdhetsarbetet)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab och behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att ta del av förvaltningens förslag via Meetings, eventuella synpunkter framgår i separat skrivelse

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tycker att det föreslagna program *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* är bra och vill även lyfta att det är positivt att antalet program i staden minskar.

Programmet är översiktligt och lätt att ta till sig i arbetet för att säkerställa de mänskliga rättigheterna. Programmets fokusområden *kunskap och information, välfärd och service och delaktighet och inflytande* knyter an till stadens kvalitetsprogram på ett fint sätt. Stegen i det rättighetsbaserade arbetssättet anser förvaltningen är bra och enkla utgångspunkter för verksamheter att identifiera nuläget och vad som behöver göras för att säkerställa de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningen vill vidare lyfta att det är bra att programmet ska utgå från stadens ordinarie ledningssystem och processer och kunskap om stockholmarnas levnadsvillkor. Förvaltningen ser gärna att staden centralt fortsätter att uppdatera rapporter som *Skillnadernas Stockholm*, då dessa rapporter är ett bra underlag för att få kunskap om stockholmarnas/kungsholmsbornas levnadsvillkor.

Dock saknas en fördjupning i arbetet kring ålderism, som WHO menar är ett hinder som påverkar ett hälsosamt åldrande. Programmet nämner lika rättigheter för äldre ett par gånger då det listas olika grunder för mänskliga rättigheter, men dessa fördjupas inte på samma sätt som för andra grupper.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna
2. Tjänsteutlåtande från Stadsledningskontoret

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-09-06